

Ze společnosti přátel zimy

Pro zimní návštěvy expozice Umění Asie v paláci Kinských jsme vám připravili itinerář k samostatné prohlídce vybraných děl, která zobrazují symboly zimního období.

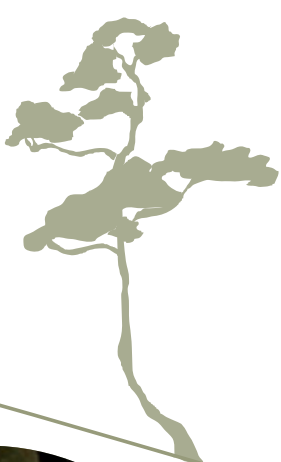

*Květy slivoní,
i tomu, kdo je láme,
slibně zavoní.*

Kaga No Čijo.

Kvetoucí slivoň obvykle na Dálném východě rozkvétá ještě za sněhu. Spolu s bambusem a borovicí tvoří trojici „**přátelé zimy**“, velmi oblíbený motiv jak v malířství a grafice, tak i v uměleckém řemesle. V japonském umění se k nim připojuje obvykle jeřáb. Když se podzimní čas promění v zimu a nastane velmi chladné období, v němž většina stromů shodila listí a květiny spí, právě bambus, slivoň a borovice dávají na odiv svou vitalitu.

Bambus

Bambusový háj či vyobrazení bambusových stébel, listů a výhonků nacházíme zejména v dílech čínských literátů.

Bambus se často objevuje v seskupení zvaném „**tři přátelé odolávající zimě**“. Figuruje i ve „**čtyřech vznešených rostlinách**“, které tvoří slivoň, chryzantéma a orchidej. V obou případech zastupuje vytrvalost a odhodlání. Mladé bambusové výhonky raší na konci zimy, jsou předzvěstí jara, symbolem odolnosti a neochvějnosti. Ačkoli bambus není impozantní a statný jako borovice, zůstává po celou bezútešnou zimu stále zelený, neměnný, vydrží růst dlouhou dobu a jako takový reprezentuje dlouhověkost. Také symbolizuje dokonalost, pokoru, poslušnost a užitečnost, přátelství, čestnost a věnost.

Slivoň

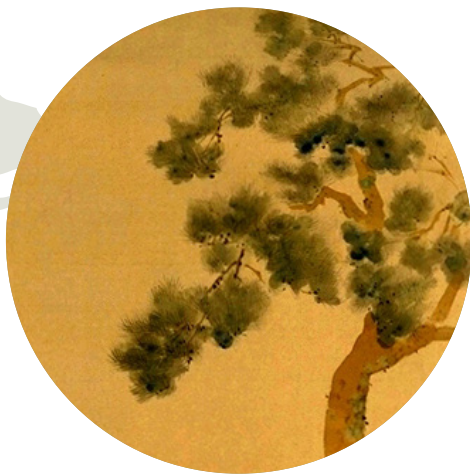
Bohatou symbolikou je opředená i **slivoň** (švestka). V chladné zimě vykvétá subtilní a jemně vonící slivoň, ještě dříve než na ní vyraší listy, a proto je oceňována jako znak odolnosti a vytrvalosti. Tak jako bambus je považována za symbol nesmrtelnosti, zdraví, dokonalosti, trpělivosti, erotiky a ženského půvabu. Její květy vypadají svěže a zdravě, i když vyrůstají na pokroucené staré větví.

Proto je atributem dlouhého života. Pět okvětních lístků švestkového květu zastupuje pět druhů štěstí. Obdobně jako ostání **přátelé zimy** v poezii i malířství představuje slivoň nebo její květ pevné přátelství čestných a věrných lidí, které překonává všechny zkoušky a nástrahy osudu.

Borovice

Číňané věří, že stále zelená a ušlechtilá **borovice** nesoucí rozeklané a sukovité větve dosahuje nebe svým vzpřímeným a silným kmenem, tak jako čestný člověk, který svou silou a vstřípenou ctností všechno překoná. V období třeskuté zimy většinou borovice spolu s cypřiši neumrzají a přetrvávají nepřízeň počasí. Tak se stala borovice, která překonává čas, symbolem dlouhověkosti, nesmrtelnosti, odhodlání, dokonalosti a trpělivosti. Od dob čínského historika Š'-ma Čchieny (145-90 př.n.l.) se na borovici pohlíží jako na nejdokonalejší strom.

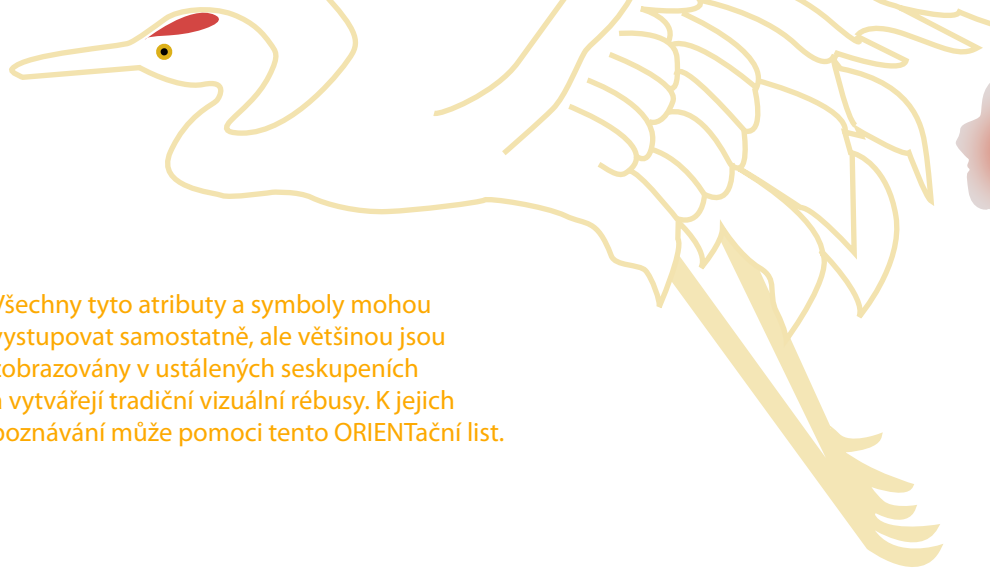
Jeřáb

Podobně jako u předchozích je i zobrazení **jeřábů** mnohovýznamové a má celou řadu mýtických atributů. Kromě toho, že jeřáb reprezentuje lidskou moudrost a správné vztahy mezi otcem a synem, slouží též taoistickým Nesmrtelným jako dopravní prostředek. Jeřáb je i v Japonsku oblíbeným atributem dlouhého života.

V asijském výtvarném umění a literatuře žijí čtyři druhy jeřábů – černí, žlutí, bílí a modří. Číňané věří, že jeřáb s rozevřenými křídly a zvednutou nohou odnáší duši zesnulého do Západního nebe. Jeřábi mají v japonské a čínské mytologii někdy odlišné významy.

Všechny tyto atributy a symboly mohou vystupovat samostatně, ale většinou jsou zobrazovány v ustálených seskupeních a vytvářejí tradiční vizuální rébusy. K jejich poznávání může pomoci tento ORIENTační list.

Výchozím bodem výpravy je sál č. 8 v prvním patře paláce, putování zimní dálněvýchodní krajinou končí ve 2. patře v sále č. 20, odpočinek nabídne Ateliér. Najdete zde pastelky, křídly, tuše a tuto kolorovánku, v níž jsou jednotlivé motivy „Přítel zimy“ pohromadě. Kolorovánku ovšem můžete i dokreslovat v kruhové kompozici po svém.

JAPONSKÉ DEKORATIVNÍ UMĚNÍ

SÁL 8

Zástěna šestidílná s motivem květin a ptáků,

Japonsko, kolem 1900, přírodní lak na dřevě zdobený technikou zlaté a stříbrné makie a perleťovou intarzií na dřevě

Truhla s vypouklým víkem,

Japonsko, 1610–30, přírodní lak na dřevě zdobený technikou zlaté a stříbrné hiramakie a vykládanou perleť raden, měděné kování

Toaletní krabice s motivem mořského pobřeží s borovicemi,

Japonsko, 19. st., dřevo, černý lak zdobený makie (č.4)

Skříňka toaletní s pěti zásuvkami,

Japonsko, 19. st., dřevo, lakové techniky makie, plátkové zlato (č.2)

Čtvercová toaletní krabice s motivem skal a bambusů,

Japonsko, 1. pol. 18. st., černý lak, zlaté makie (č.5)

Krabice na osobní dokumenty tebako

s krajinou, Japonsko, 1860–1900, dřevo, zlatý lak makie, plátkové zlato (č.1)

Šestidílná krabička na medikamenty inró

s motivem kosatců, se skleněným odžime a slonovinovým necuke ve tvaru zápasníka sumó, Japonsko, 19. st.

ČÍNSKÉ DEKORATIVNÍ UMĚNÍ

SÁL 9

Dvě čtyřboké vázy,

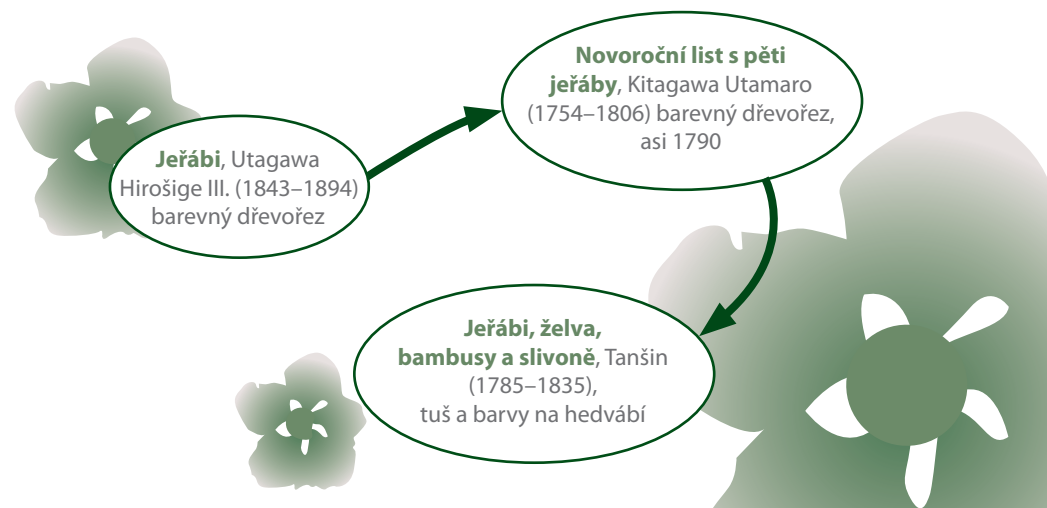
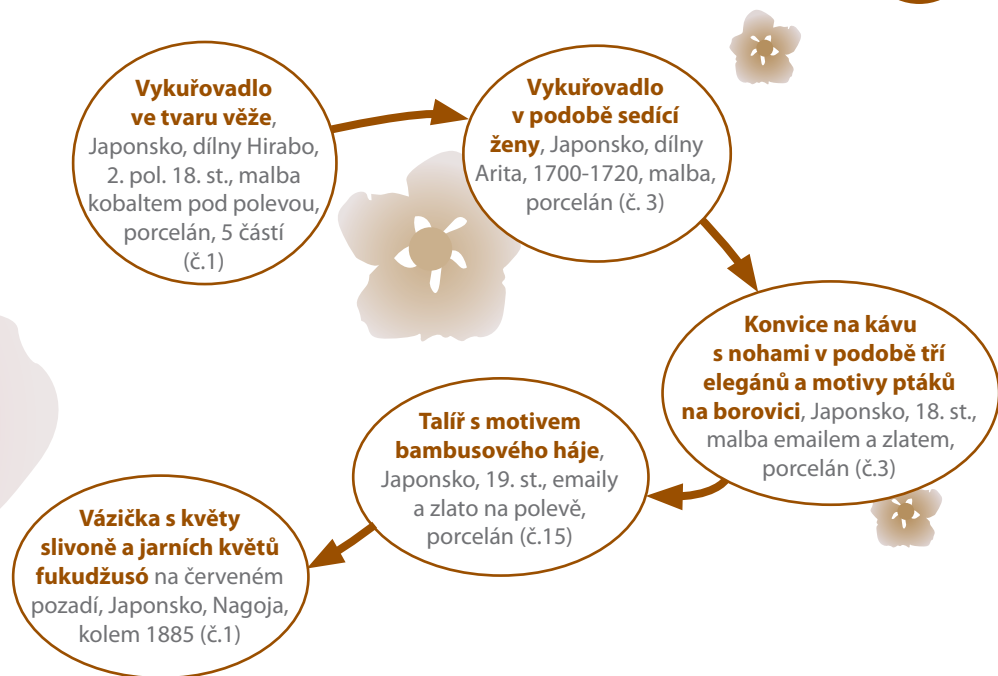
Čína, dynastie Čching, 19. st., měděný a mosazný plech, cloisonné (č.6)

Láhev pching s figurálními motivy,

Čína, dyn. Čching, 19. st., papírmašé, červený lak (č.3)

Čtvercová krabička s víkem,

Čína, dyn. Čching, 19. st., červený lak, řezba

Zpěv jeřábů a stín slivoní,
Siao Sun (1883–1944), Čína,
tuš a barvy na papíře

Zimní krajina, 1710, Čang Po-lung
(činný koncem 17. a začátkem 18. století)
tuš a slabé barvy na hedvábí

Album krajin, 1866
Li Žu-cchaj (činný ve druhé
polovině 19. stol.)
tuš a slabé barvy na papíře

ATELIÉR/ místo k odpočinku a výtvarným hrátkám

Sbírka orientálního umění Národní galerie v Praze,

palác Kinských, Staroměstské nám. 12, 110 15 Praha 1

Námět a text: Gabriela Šimková. Grafická úprava: Zuzana Přindišová.

© Lektorské oddělení SOU NG.

Lektorské oddělení poskytuje informace o pořadech a jejich cenách e-mailem

asiaedu@ngprague.cz, na tel. čísle **00420 222 315 205**, na internetových stránkách

www.ngprague.cz a v pražských kulturních přehledech.